МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Екологія»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю **Е2 Екологія**
галузі знань **Е Природничі науки, математика та статистика**
кваліфікація **Бакалавр з екології**

ВСТУП 2026

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ХДАЕУ
(протокол № 13 від «04» червня 2026 р.)
(зі змінами протокол № 15 від «10» липня 2026 р.)
(зі змінами протокол № 16 від «28» серпня 2026 р.)

Освітньо-професійна програма вводиться в дію з «31» серпня 2026 р.

Ректор ХДАЕУ
_____ Юрій КИРИЛОВ
(наказ №20/ОД від «04» червня 2026 р.)
(зі змінами наказ №26/ОД від «10» липня 2026 р.)
(зі змінами наказ № 29/ОД від «28» серпня 2026 р.)

Кропивницький – 2026

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми
«Екологія»

рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

спеціальність – Е2 Екологія

галузі знань – Е Природничі науки, математика та статистика

кваліфікація – Бакалавр з екології

Освітньо-професійна програма відповідає першому (бакалаврському) рівню вищої освіти та шостому рівню за Національною рамкою кваліфікацій.

РОЗРОБЛЕНО:
Гарант
освітньо-професійної програми
Екологія

_____ Денис БРЕУС
від «21» травня 2026 р.

ПОГОДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної
роботи Херсонський державний
аграрно- економічний університет

_____ Вікторія ГРАНОВСЬКА
«04» червня 2026 р.

СХВАЛЕНО:
Випусковою кафедрою екології та
сталого розвитку імені професора
Ю.В. Пилипенка
Протокол № 12 від
«21» травня 2026 р.
Завідувач кафедри

Віталій ПІЧУРА

Начальник
навчально-методичного відділу
університету

_____ Олена КАН
«04» червня 2026 р.

РЕКОМЕНДОВАНО
вченою радою факультету рибного
господарства та
природокористування

Протокол № 4
від «21» травня 2026 р.

Декан факультету

Павло БОЙКО

ПЕРЕДМОВА

Освітня програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є нормативним документом Херсонського державного аграрно-економічного університету, що регламентує нормативні, кваліфікаційні, навчальні, методичні, організаційні вимоги та компетентності підготовки бакалаврів галузі знань Е – «Природничі науки, математика та статистика» спеціальності Е2 – «Екологія».

Освітньо-професійна програма «Екологія» для підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю Е2 «Екологія» галузі знань Е «Природничі науки, математика та статистика» розроблена відповідно до:

- Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII;
- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (зі змінами, внесеними постановами КМУ № 509 від 12.06.2019 р., № 519 від 25.06.2020 р.);
- Постанови Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 р. № 365 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності»;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (у редакції постанови КМУ від 30.08.2024 р. № 1021);
- Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 10 «Природничі науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1076;
- Професійного стандарту «Еколог», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 04.05.2022 р. № 1111-22;
- внутрішніх нормативних документів Херсонського державного аграрно-економічного університету, зокрема: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про освітні програми; Положення про вибіркові дисципліни; Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти; Положення про порядок визнання результатів неформальної та інформальної освіти; Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти; Положення про індивідуальну освітню траєкторію здобувачів вищої освіти; Положення про силабус навчальної дисципліни; Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та інших нормативних документів університету, що регламентують організацію та реалізацію освітнього процесу;
- рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо розроблення освітніх програм.

Розроблено робочою групою у складі:

Гарант освітньо-професійної програми:

Мельник Вікторія Іванівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка (*призначена гарантом ОПП відповідно до рішення Вченої ради ХДАЕУ від 28.08.2026, протокол № 16*).

Члени робочої групи:

Пічура Віталій Іванович – доктор сільськогосподарський наук, професор, завідувач кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка.

Потравка Лариса Олександрівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка.

Бреус Денис Сергійович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка.

Ткачук Олександр Юрійович – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Рецензії та відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

Мельник Михайло Андрійович – кандидат сільськогосподарських наук, директор Херсонського регіонального центру ДУ «Інститут охорони ґрунтів України».

Пузанов Андрій Олександрович – в.о. начальника управління Басейнове управління водних ресурсів нижнього Дніпра.

Монастирський Віталій Іванович – заступник начальника Державної екологічної інспекції Південно-Західного округу (Миколаївська та Одеська області), заступник головного державного інспектора Південно-Західного округу (Миколаївська та Одеська області).

Коковіхіна Олена Сергіївна – кандидат сільськогосподарських наук, завідувач відділу фітосанітарного аналізу, керівник з якості Державної установи «Херсонська фітосанітарна випробувальна лабораторія Держпродспоживслужби»

1. Профіль освітньої програми зі спеціальності
Е2 Екологія

1. Загальна інформація	
Повна назва ЗВО та структурного підрозділу	Херсонський державний аграрно-економічний університет Кафедра екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Бакалавр Бакалавр з екології
Офіційна назва освітньої програми	Екологія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, термін освітньої складової програми 3 роки 10 місяців. Обсяг освітньо-професійної програми бакалавра: – на базі повної загальної середньої освіти 240 кредитів ЄКТС, – на базі ступеня «молодший бакалавр» (ОКР вищої освіти «молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані в межах попередньої освітньої програми з підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста): - за спеціальностями галузі знань Е «Природничі науки, математика та статистика»не більше, ніж 60 кредитів ЄКТС; - за іншими спеціальностями не більше, ніж 30 кредитів ЄКТС.
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію спеціальності (серія УД № 22014154) наказ МОН України № 806 від 06.07.2016р., термін дії сертифіката до 01 липня 2026 року.
Цикл/рівень	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	Умови вступу визначаються Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Херсонському державному аграрно-економічному університеті
Мова(и) викладання	українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	Офіційний веб-сайт Херсонського державного аграрно-економічного університету https://www.ksau.kherson.ua/

2. Мета освітньої програми	
Метою освітньо-професійної програми «Екологія» є підготовка конкурентоспроможних фахівців, здатних розв’язувати складні спеціалізовані задачі у сфері охорони довкілля, раціонального природокористування та відновлення природних і антропогенно трансформованих екосистем із застосуванням сучасних технологій екологічного моніторингу, геоінформаційних систем і дистанційного зондування Землі з урахуванням регіональних особливостей степової зони Півдня України, наслідків деградації земель, порушення водного режиму, кліматичних змін і викликів повоєнного відновлення довкілля.	
3. Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	галузь знань – Е Природничі науки, математика та статистика спеціальність – Е2 Екологія
Орієнтація освітньої програми	Професійна і прикладна. Спрямована на підготовку фахівців у сфері екології на основі поєднання фундаментальної теоретичної підготовки з практико-орієнтованим навчанням із використанням сучасних освітніх технологій; структура програми забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок для розв’язання актуальних екологічних проблем на локальному, регіональному та національному рівнях, із акцентом на застосування геоінформаційних систем, дистанційного зондування Землі, екологічного моніторингу та підготовку до завдань відновлення довкілля в умовах посткризових і повоєнних трансформацій.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей у сфері екології, охорони довкілля та раціонального природокористування, що забезпечують здатність до подальшого професійного розвитку, безперервної освіти та кар’єрного зростання; акцент зроблено на опануванні сучасних підходів і технологій екологічного моніторингу, оцінювання стану довкілля, геоінформаційних систем і дистанційного зондування Землі, екологічної безпеки та управління природними ресурсами, з урахуванням регіональних особливостей, процесів деградації екосистем, кліматичних змін і завдань повоєнного відновлення довкілля, а також із орієнтацією на досягнення Цілей сталого розвитку ООН, зокрема у сферах якісної освіти, чистої води та санітарії, відповідального споживання і виробництва, боротьби зі зміною клімату та збереження наземних екосистем.

Особливості програми	Орієнтація на поєднання фундаментальної екологічної підготовки з практико-орієнтованим навчанням на основі сучасних цифрових технологій, зокрема геоінформаційних систем, дистанційного зондування Землі та екологічного моніторингу; передбачає підготовку бакалаврів до професійної, наукової та просвітницької діяльності; має виражену регіональну спрямованість і орієнтована на підготовку фахівців для Півдня України з урахуванням його природно-кліматичних, екологічних і соціально-економічних особливостей; унікальність програми полягає в інтеграції класичної екологічної освіти з сучасними прикладними технологіями охорони довкілля, адаптованими до умов степової зони, вододефіцитних територій та аграрно-промислових екосистем; зміст програми включає регіональний компонент, спрямований на розв'язання актуальних екологічних проблем територій із підвищеним антропогенним навантаженням, а також спеціалізований блок, присвячений технологіям повоєнного відновлення довкілля, що передбачає формування компетентностей з оцінювання екологічних наслідків воєнних дій, рекультивації та ремедіації порушених територій, управління відходами руйнувань та впровадження принципів «зеленої» економіки і сталого розвитку у процеси відбудови; програма забезпечує індивідуальну освітню траєкторію здобувачів, розширений вибір освітніх компонентів, посилену практичну підготовку та залучення до науково-дослідної діяльності, що забезпечує конкурентоспроможність випускників і їх готовність до професійної діяльності в умовах посткризового та повоєнного розвитку.
4 – Придатність випускників до працевлаштування	
Придатність до працевлаштування	Випускники освітньо-професійної програми «Екологія» здатні виконувати професійну діяльність відповідно до Національного класифікатора України «Класифікатор професій» ДК 003:2010 (зі змінами), зокрема за такими назвами професій: 2211.2 – експерт з екології; 2411.2 – екологічний аудитор; 2442.2 – фахівець з управління природокористуванням; 3211 – лаборант (біологічні дослідження); 3212 – фахівець (молодший) у сфері агрономії, лісового, водного господарства та природно-заповідної справи; 3439 – організатор природокористування; 3439 – інспектор з екологічного нагляду; 2419.3 – консультант (у сфері екології та природокористування).

	Випускники можуть обіймати посади еколога, фахівця з охорони навколишнього середовища, інженера-еколога (початкового рівня), техніка-еколога, інспектора з охорони довкілля та інших посад, що відповідають здобутій кваліфікації. Перелік можливих місць працевлаштування включає, але не обмежується: – підприємствами різних галузей економіки (екологічні служби, служби екологічної безпеки); – органами державної влади та місцевого самоврядування; – державними природоохоронними установами (об'єкти природно-заповідного фонду); – науково-дослідними установами та лабораторіями; – консалтинговими та сервісними організаціями у сфері екології (екологічний аудит, оцінка впливу на довкілля, моніторинг); – міжнародними організаціями та проєктами у сфері охорони довкілля та сталого розвитку. З урахуванням регіональної специфіки та викликів повоєнного відновлення, випускники можуть бути залучені до діяльності у сфері екологічного моніторингу, оцінювання екологічних збитків, відновлення порушених екосистем, управління природними ресурсами, поводження з відходами руйнувань та реалізації проєктів сталого розвитку. Зміст і структура освітньо-професійної програми забезпечують формування у здобувачів вищої освіти професійних знань і практичних навичок, необхідних для працевлаштування у державному та приватному секторах економіки відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія», Національного класифікатора України «Класифікація видів економічної діяльності» (ДК 009:2010), «Класифікатор професій» (ДК 003:2010) та Міжнародної стандартної класифікації освіти ISCED 2011.
Подальше навчання	Мають право продовжити навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій у системі післядипломної освіти.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Викладання та навчання в освітньо-професійній програмі ґрунтується на принципах студентоцентрованого, проблемно-орієнтованого, проблемно-пошукового та самостійного навчання, а

	також навчання через практику з використанням навчальних лабораторій і виробничого середовища; освітній процес передбачає поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю, розвиток критичного мислення та дослідницьких навичок здобувачів вищої освіти. Основними формами організації освітнього процесу є лекції, семінари, практичні та лабораторні заняття (у тому числі в малих групах), курсова та розрахунково-графічна роботи, індивідуальна і самостійна робота, консультації з викладачами, навчальні та виробничі практики. Програма забезпечує можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів через вільний вибір не менше 25 % освітніх компонентів (за обсягом кредитів ЄКТС), вибір теми кваліфікаційної роботи та напрямів наукових досліджень. Здобувачі залучаються до науково-дослідної роботи, результати якої апробуються у вигляді доповідей на студентських конференціях, публікацій у співавторстві з викладачами, виконання курсових робіт; завершення навчання передбачає виконання, підготовку та публічний захист кваліфікаційної роботи бакалавра.
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною рейтинговою шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F), національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та вербальною системою («зараховано», «не зараховано») відповідно до внутрішніх положень закладу вищої освіти. Система оцінювання передбачає поєднання поточного контролю, проміжної та підсумкової атестації і спрямована на забезпечення об'єктивного, прозорого та системного оцінювання результатів навчання. Поточний контроль здійснюється під час практичних і лабораторних занять, а також у процесі виконання індивідуальних завдань; проміжна атестація проводиться після завершення вивчення окремих змістових частин дисципліни; підсумкова атестація реалізується у формі семестрового контролю (екзамен або залік). Форми контролю включають усне та письмове опитування, тестування, виконання і захист лабораторних, практичних, курсових робіт, презентації, звіти з навчальних і виробничих практик. Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у

	формі публічного захисту кваліфікаційної роботи бакалавра.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК 02. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 05. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК 07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 08. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 09. Здатність працювати в команді. ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, брати участь у національному спротиві, захищати Батьківщину. ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та

	форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 01. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування. ФК 02. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук. ФК 03. Здатність до розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук. ФК 04. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства. ФК 05. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю. ФК 06. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління. ФК 07. Здатність проводити моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища. ФК 08. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі. ФК 09. Здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання. ФК 10. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень. ФК 11. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування. ФК 12. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем. ФК 13. Здатність до участі в управлінні природо-охоронними діями та/або екологічними проектами. ФК 14. Здатність застосовувати геоінформаційні системи та технології дистанційного зондування Землі для оцінювання стану довкілля, аналізу просторових

	екологічних процесів і підтримки прийняття управлінських рішень. ФК 15. Здатність оцінювати екологічні наслідки антропогенних і воєнних впливів на довкілля та обґрунтовувати заходи щодо відновлення порушених екосистем. ФК 16. Здатність аналізувати процеси деградації земель, зміни водного режиму та кліматично зумовлені трансформації екосистем, зокрема в умовах степових і вододефіцитних територій. ФК 17. Здатність застосовувати принципи сталого розвитку та «зеленої» економіки при розробленні та реалізації природоохоронних рішень і проєктів.
7 – Програмні результати навчання	
ПР 01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами. ПР 02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування. ПР 03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування. ПР 04. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки. ПР 05. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля. ПР 06. Виявляти фактори, що визначають формування ландшафтнобіологічного різноманіття. ПР 07. Розв’язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду. ПР 08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень. ПР 09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення. ПР 10. Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень. ПР 11. Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище. ПР 12. Брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами. ПР 13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.	

ПР 14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПР 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПР 16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

ПР 17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПР 18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПР 19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

ПР 20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПР 21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

ПР 22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.

ПР 23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.

ПР 24. Розуміти і реалізувати свої права та обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні, формування громадянської позиції, національної гідності та патріотизму.

ПР 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПР 26 Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

ПР 27. Уміти застосовувати геоінформаційні системи та технології дистанційного зондування Землі для аналізу просторового стану довкілля, виявлення екологічних змін і підтримки прийняття управлінських рішень.

ПР 28. Уміти оцінювати екологічні наслідки антропогенних і воєнних впливів на довкілля та обґрунтовувати заходи щодо відновлення порушених екосистем.

ПР 29. Уміти аналізувати процеси деградації земель, зміни водного режиму та кліматично зумовлені трансформації екосистем, зокрема в умовах степових і вододефіцитних територій.

ПР 30. Уміти застосовувати принципи сталого розвитку та «зеленої» економіки при розробленні та впровадженні природоохоронних заходів і проєктів.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Кадрове забезпечення освітньо-професійної програми «Екологія» здійснюється науково-педагогічними працівниками Херсонського державного аграрно-економічного університету; випусковою кафедрою є кафедра екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка, яка відповідає за організацію та реалізацію освітнього процесу за спеціальністю Е2 «Екологія». До реалізації програми залучені науково-педагогічні працівники, які працюють в університеті за основним місцем роботи та/або за сумісництвом, мають наукові ступені та/або вчені звання, а також відповідають вимогам щодо наукової і професійної активності. Професійна кваліфікація викладачів підтверджується результатами наукових досліджень, участю у науково-практичних проєктах, публікаціями у фахових і міжнародних виданнях, підготовкою навчально-методичних матеріалів. Науково-педагогічні працівники беруть участь у розробленні та оновленні освітніх компонентів, впровадженні сучасних освітніх технологій, керівництві науковою роботою здобувачів вищої освіти та забезпеченні практичної підготовки. З метою підвищення професійного рівня викладачі регулярно проходять стажування та підвищення кваліфікації не рідше одного разу на п’ять років, у тому числі в закладах вищої освіти, наукових установах, профільних організаціях і міжнародних проєктах. Кадрове забезпечення освітньої програми відповідає вимогам чинного законодавства та забезпечує досягнення програмних результатів навчання.
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу відповідає вимогам чинного законодавства та забезпечує реалізацію освітньо-професійної програми «Екологія» на належному рівні, у тому числі в умовах дистанційного та змішаного навчання. Університет має необхідні навчальні приміщення, спеціалізовані кабінети, комп’ютерні класи з пакетами прикладних програм, доступом до мережі Інтернет і локальних мереж, науково-навчальні лабораторії та мультимедійне обладнання. Освітній процес забезпечено навчальною, методичною та науковою літературою на паперових та електронних носіях завдяки фондам наукової бібліотеки та електронним ресурсам університету. Практична та дослідницька підготовка здобувачів

	забезпечується функціонуванням спеціалізованих лабораторій: лабораторія «Екомоніторинг» здійснює комплексні дослідження стану довкілля; лабораторія «Агроекологія» забезпечує оцінювання стану ґрунтів і якості сільськогосподарської продукції; лабораторія «Екомоделювання» забезпечує обробку даних, моделювання та розроблення природоохоронних рішень із використанням геоінформаційних систем і технологій дистанційного зондування Землі; лабораторія «Ідей» спрямована на розроблення адаптивних природоохоронних і продовольчих проєктів та впровадження сучасних екологічних технологій. Для проведення навчальних занять і практик використовуються сучасні прилади, обладнання, технічні засоби навчання, наочні та електронні ресурси. На випусковій кафедрі функціонує науковий студентський гурток «EcoLife», що сприяє розвитку дослідницьких компетентностей здобувачів. Здобувачам вищої освіти забезпечено доступ до соціально-побутової інфраструктури університету, зокрема бібліотеки (з читальними залами), пунктів харчування, спортивних залів і майданчиків, культурно-освітніх просторів, а також гуртожитків; створено умови для інклюзивного навчання.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Освітньо-професійна програма «Екологія» забезпечена повним комплектом нормативних і навчально-методичних матеріалів, зокрема описом програми, навчальним планом, силабусами освітніх компонентів, програмами практичної підготовки. Навчально-методичне забезпечення включає підручники, навчальні посібники, монографії, методичні рекомендації, конспекти та презентації лекцій, матеріали для проведення практичних, лабораторних і самостійних занять, а також засоби поточного та підсумкового контролю знань; рівень забезпеченості освітніх компонентів навчально-методичними матеріалами становить 100%. Інформаційне забезпечення освітнього процесу передбачає вільний доступ здобувачів до мережі Інтернет і Wi-Fi, ресурсів наукової бібліотеки з читальними залами та абонементами, електронного каталогу (ЕК КБС ХДАЕУ), що інтегрований із бібліотечними ресурсами партнерських установ на базі системи ІРБІС, а також до вітчизняних і міжнародних наукових періодичних видань.

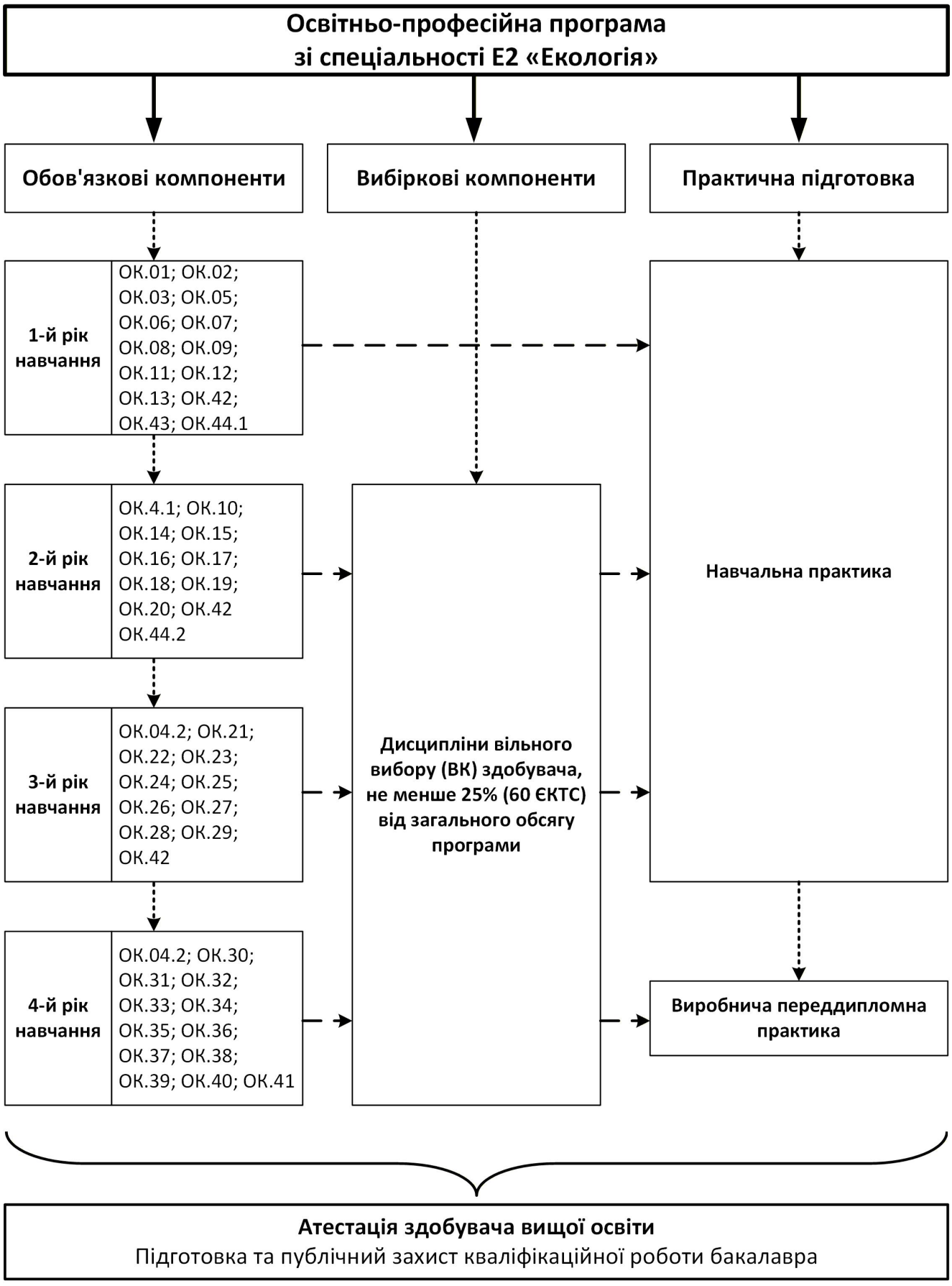
	Здобувачам і науково-педагогічним працівникам забезпечено доступ до наукометричних баз даних Web of Science та Scopus, віртуального навчального середовища Moodle, корпоративної електронної пошти, електронних навчальних і робочих планів, графіків освітнього процесу, силабусів та навчально-методичних матеріалів з усіх дисциплін. На офіційному вебсайті університету представлено актуальну інформацію про освітні програми, організацію освітнього процесу, наукову діяльність, структурні підрозділи, правила прийому та контакти. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечує успішне досягнення програмних результатів навчання та відповідає сучасним вимогам цифрового освітнього середовища.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Підвищення кваліфікації (стажування) у вітчизняних закладах вищої освіти, наукових установах на основі двосторонніх договорів між Херсонським державним аграрно-економічним університетом та університетами і науковими закладами України.
Міжнародна кредитна мобільність	Випускова кафедра та факультет, до складу якого вона входить, мають договори про академічну мобільність між Херсонським державним аграрно-економічним університетом та Поморським університетом (м. Слупськ, Польща). Співпраця реалізується в рамках Програми семестрового обміну та Програми подвійних дипломів, що забезпечує міжнародну освітню та наукову інтеграцію здобувачів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти здійснюється на загальних умовах освітньої програми з додатковою мовною підготовкою для забезпечення успішного опанування навчального матеріалу.

2. Перелік компонент освітньо-професійної / наукової програми та їх логічна послідовність

2.1 Перелік компонент ОП

Код з/п	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК.01	Філософія	4	іспит
ОК.02	Історія суспільства, державності та господарства України	4	іспит
ОК.03	Українська мова за професійним спрямуванням	4	залік
ОК.04	Іноземна мова, у тому числі:	9	залік\іспит
ОК.04.1	Іноземна мова	3	залік\іспит
ОК.04.2	Іноземна мова за професійним спрямуванням	6	залік\іспит
ОК.05	Фізичне виховання	4	залік
ОК.06	Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці та цивільний захист)	3	залік
ОК.07	Вища математика	3	іспит
ОК.08	Фізика	4	іспит
ОК.09	Хімія	3	іспит
ОК.10	Біологія	3	іспит
ОК.11	Комп'ютерна техніка і програмування	4	залік
ОК.12	Основи екології	7	іспит
ОК.13	Основи фахової підготовки	7	іспит
ОК.14	Метеорологія і кліматологія	5	іспит
ОК.15	Біогеохімія та гідрохімія	3	залік
ОК.16	Загальна екологія та неоекологія (у т.ч. виконання курсової роботи)	5	іспит/залік
ОК.17	Заповідна справа	4	іспит
ОК.18	Екологія ґрунтів	4	іспит
ОК.19	Гідрологія	4	залік
ОК.20	Екологічна токсикологія	3	залік
ОК.21	Моніторинг навколишнього середовища (у т.ч. виконання курсової роботи)	7	іспит/залік
ОК.22	Екологія міських систем	3	іспит
ОК.23	Екологічна безпека	3	залік
ОК.24	Охорона і раціональне використання земельних ресурсів	3	іспит
ОК.25	Утилізація і рекуперація відходів	3	залік
ОК.26	Охорона і раціональне використання рослинного і тваринного світу	3	залік
ОК.27	Охорона і раціональне використання атмосферного повітря	3	залік
ОК.28	Ландшафтна екологія	3	залік

ОК.29	Радіобіологія та радіоекологія	3	іспит
ОК.30	Організація управління в екологічній діяльності	3	іспит
ОК.31	Моделювання і прогнозування стану довкілля	3	іспит
ОК.32	Оцінка впливу на довкілля	3	залік
ОК.33	Нормування антропогенного навантаження на природне середовище	3	іспит
ОК.34	Техноекологія	3	залік
ОК.35	Екологія людини	3	залік
ОК.36	Природоохоронне інспектування	3	іспит
ОК.37	Економіка природокористування (у т.ч. виконання курсової роботи)	4	іспит
ОК.38	Охорона і раціональне використання водних ресурсів	3	залік
ОК.39	Екологічне право	3	залік
ОК.40	Виробнича переддипломна практика	6	диф.залік
ОК.41	Виконання кваліфікаційної роботи та атестація здобувача вищої освіти	3	Захист кваліфікаційної роботи
ОК.42	Навчальна практика	14	залік
ОК.43	Антикорупція та доброчесність	3	залік
ОК.44.1	Основи національного спротиву - 1/ Громадянська безпека - 1*	3	диф.залік
ОК.44.2	Основи національного спротиву - 2 / Громадянська безпека - 2*	2	
Загальний обсяг обов'язкових компонент: *Відповідно до Закону України «Про основи національного спротиву» від 16 липня 2021 року № 1702-IX (стаття 6.2) (зі змінами від 25.03.2026), навчальна дисципліна «Основи національного спротиву» є обов'язковою для громадян України, які здобувають вищу освіту за денною чи дуальною формою навчання. Від вивчення дисципліни звільняються здобувачі освіти, які проходили військову службу; успішно вивчили цю дисципліну під час попереднього здобуття фахової передвищої або вищої освіти; мають документ про проходження базової загальновійськової підготовки та здобуття військово-облікової спеціальності; навчаються за формою, відмінною від денної або дуальної; проживають на тимчасово окупованій території України.		**180**	
Загальний обсяг вибіркових компонент (відповідно до каталогу вибіркових дисциплін) **Вибіркові компоненти обираються здобувачами вищої освіти із каталогів вибіркових дисциплін загальної і фахової підготовки ХДАЕУ, які щорічно оновлюються та затверджуються рішенням Науково-методичної ради Херсонського державного аграрно-економічного університету. Методика формування переліків та процедура відбору вибіркових компонентів (навчальних дисциплін вільного вибору) наведені у Положенні про вибіркові дисципліни ХДАЕУ		**60**	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		**240**	

2.2 Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми «Екологія»

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання складної спеціалізованої задачі та/або практичної проблеми у сфері екології, охорони довкілля, збалансованого природокористування і сталого розвитку, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, потребує застосування теоретичних положень і методів наук про довкілля У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та списування.

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється згідно діючих нормативних документів Херсонського державного аграрно-економічного університету:

1. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційних комісій (2023 р.);
2. Положення про порядок перевірки наукових, навчально-наукових, навчально-методичних матеріалів на наявність плагіату (2023 р.);
3. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (2021 р.).

Атестація здобувачів здійснюється відкрито та публічно. Кваліфікаційна робота бакалавра допускається до захисту перед екзаменаційною комісією за умови відповідності рівня її унікальності вимогам Положення Херсонського державного аграрно-економічного університету та оприлюднення на офіційному сайті університету або його структурного підрозділу, або у репозитарії. За результатами захисту та рішенням екзаменаційної комісії здобувачу видається документ встановленого зразка з присвоєнням кваліфікації «бакалавр з екології».

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК.01	ОК.02	ОК.03	ОК.04.1	ОК.04.2	ОК.05	ОК.06	ОК. 07	ОК.08	ОК.09	ОК.10	ОК.11	ОК.12	ОК.13	ОК.14	ОК.15	ОК.16	ОК.17	ОК.18	ОК.19	ОК 20	ОК.21	ОК.22	ОК.23	ОК.24	ОК.25	ОК.26	ОК.27	ОК.28	ОК.29	ОК.30	ОК.31	ОК.32	ОК.33	ОК.34	ОК.35	ОК.36	ОК.37	ОК.38	ОК.39	ОК.40	ОК.41	ОК.42	ОК.43	ОК.44
ЗК.01	●	●						●	●	●	●		●	●	●	●	●		●	●	●		●						●	●				●										
ЗК.02												●										●										●											
ЗК.03							●																●																		●		●		
ЗК.04			●																																									
ЗК.05				●	●																																							
ЗК.06																														●							●							
ЗК.07							●											●					●	●	●	●	●								●			●						
ЗК.08								●				●		●			●					●									●		●								●			
ЗК.09						●																																			●	●	●		
ЗК.10			●	●	●																																				●				
ЗК.11																														●		●				●	●		●			●			
ЗК.12	●	●																																										●
ЗК 13	●	●				●																																						
ЗК 14																																								●			●	
ФК01												●		●			●																											
ФК02								●	●	●	●																																	
ФК03								●																																				
ФК04																																					●			●				
ФК05							●								●	●			●		●		●	●				●		●					●	●								
ФК06																															●		●					●						
ФК07														●			●			●		●											●						●				●		
ФК08																		●							●		●		●															
ФК09																										●																		
ФК10												●										●																						
ФК11			●	●	●																																						
ФК12																																								●	●	●		
ФК13																														●										●	●			
ФК14																						●									●											●		
ФК15																																								●	●			
ФК16															●				●																							●			
ФК17																																					●				●			

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК.01	ОК.02	ОК.03	ОК.04.1	ОК.04.2	ОК.05	ОК.06	ОК. 07	ОК.08	ОК.09	ОК.10	ОК.11	ОК.12	ОК.13	ОК.14	ОК.15	ОК.16	ОК.17	ОК.18	ОК.19	ОК 20	ОК.21	ОК.22	ОК.23	ОК.24	ОК.25	ОК.26	ОК.27	ОК.28	ОК.29	ОК.30	ОК.31	ОК.32	ОК.33	ОК.34	ОК.35	ОК.36	ОК.37	ОК.38	ОК.39	ОК.40	ОК.41	ОК.42	ОК.43	ОК. 44
ПР 01																														●													
ПР 02	●	●											●	●			●																										
ПР 03	●	●						●	●	●	●																																
ПР 04																														●		●											
ПР 05														●		●	●			●	●						●		●		●							●						
ПР 06																		●							●		●		●														
ПР 07																																								●		●		
ПР 08												●																															
ПР 09							●																●	●																	●			
ПР 10												●										●									●												
ПР 11															●				●																									
ПР 12																										●																	
ПР 13			●	●	●																																					
ПР 14			●	●	●																																					
ПР 15																																			●		●						
ПР 16																														●													
ПР 17							●																																	●	●		
ПР 18						●																																		●			
ПР 19																																									●		
ПР 20																																				●			●				
ПР 21								●				●										●									●										●		
ПР 22																																								●		●		
ПР 23																																								●				
ПР 24	●	●																																										●
ПР 25	●	●				●																																					
ПР 26																																							●			●	
ПР 27																						●									●										●		
ПР 28																																								●	●		
ПР 29															●				●																							●		
ПР 30																																					●				●			